

Τριαντάφυλλος
Η. Κωτόπουλος,
Θάνος
Μικρούτσικος,
Νίκος
Φωτόπουλος

ΝΙΚΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
- ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Η.
ΚΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

«Μιλώντας για την
τέχνη, τον πολιτισμό,
τη δημιουργική
γραφή με τον Θάνο
Μικρούτσικο»

Πατάκης, 2017, σελ. 166

Οπτικές και διαθέσεις μιας δημιουργικής συνομιλίας

► Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗ**

Η ΡΗΤΟΡΙΚΗ, με καταβολές στον Αριστοτέλη, έχοντας από την αρχαιότητα επιδράσει σημαντικά στην ευρωπαϊκή παιδεία και τέχνη, από τα μέσα του 18ου αιώνα, δίνει τη θέση της στην αντίληψη ότι το λογοτεχνικό έργο είναι μοναδικό και η συγγραφική δεξιότητα-ικανότητα είναι μη διδακτέα, καθιστώντας τη λογοτεχνία μυθοποιημένο καλλιτεχνικό προϊόν. Στα τέλη του 19ου αιώνα εμφανίζεται στο ακαδημαϊκό προσκήνιο η Δημιουργική Γραφή, καταρχήν στις ΗΠΑ, ως αντίδραση στη σχολαστική, φιλολογική προσέγγιση της Λογοτεχνίας. Η δημιουργική γραφή μπορεί λοιπόν να θεωρηθεί μία εκ νέου ανακάλυψη της αρχαίας δραματικής διδασκαλίας και της αναγεννησιακής ρητορικής εξάσκησης στον γραπτό λόγο.

Με αφορμή τη συνεργασία του Θάνου Μικρούτσικου με το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημιουργική Γραφή» του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και τις διαλέξεις που έκανε, οι καθηγητές Τριαντάφυλλος Η. Κωτόπουλος και Νίκος Φωτόπουλος, ο πρώτος διευθυντής του προγράμματος αλλά και οι δύο συγγραφείς και διδάσκοντες σ' αυτό, μετά πολύωρη και ανοικτή συζήτη-

ση διερεύνησαν τις απόψεις του Θάνου Μικρούτσικου σε θέματα δημιουργικής γραφής, αισθητικής και μουσικής μεθοδολογίας εντάσσοντας στην κουβέντα τους την πολιτική ανάλυση και τον κοινωνικό στοχασμό του σημαντικού δημιουργού. Το εκδοτικό αποτέλεσμα του εγχειρήματος είναι το βιβλίο «Μιλώντας για την τέχνη, τον πολιτισμό, τη δημιουργική γραφή με τον Θάνο Μικρούτσικο», στο οποίο και επιχειρείται να αναδειχθεί η προβληματική του συνθέτη σχετικά με την τέχνη, την κοινωνία, την πολιτική και τον πολιτισμό, με έμφαση στις δημιουργικές πρακτικές όπως το τραγούδι, η στιχουργική, η ποίηση, η μελοποίηση, οι ηθικές και πολιτικές διαστάσεις της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Οι δύο συγγραφείς, έχοντας ως έναυσμα τα λεγόμενα του Θάνου Μικρούτσικου, επιχειρούν μία ενδελεχή και επιστημονική αναλυτική προσέγγιση, ένα εγχείρημα δημιουργικής γραφής, όπως το ονομάζουν οι ίδιοι. Η προφορική αφήγηση του δημιουργού συνυφάνθηκε με τη γραπτή, επιστημονική της ανάπτυξη. Εξάλλου, η δημιουργική γραφή ως ακαδημαϊκό αντικείμενο προϋποθέτει τη συνύπαρξη των παινεπιστημιακών δασκάλων και των καλλιτεχνών-δημιουργών καθώς πραγματώνεται κυρίως

εργαστηριακά, καταρρίπτοντας τον μύθο ότι η συγγραφή δεν μπορεί να διδαχτεί. Όπως ισχυρίζεται και ο Θάνος Μικρούτσικος, κομβικό σημείο σε αυτή τη διαδικασία είναι ο καθοδηγητής δάσκαλος, ο οποίος θα πρέπει να αποκλείει τον δογματισμό αλλά και να απελευθερώνει το συγγραφικό ταλέντο.

Ο σπουδαίος δημιουργός αναφέρει ενδεικτικά ότι ενώ σπανίως υπάρχουν καλλιτέχνες που μπορούν να διδάξουν την τέχνη τους, από την άλλη αυτό που θα πρέπει να ενισχυθεί είναι οι επισκέψεις καλλιτεχνών στα σχολεία. Η δημιουργική γραφή, συνεχίζει, θα πρέπει να βοηθήσει τον σπουδαστή να βρει τον δρόμο της στερεής καλλιτεχνικής έκφρασης, ενώ ο δάσκαλος της δημιουργικής γραφής δεν θα πρέπει να ανταγωνιστεί τους συναδέλφους του ψυχολόγους και ψυχιάτρους. Οι συγγραφείς του βιβλίου, οργανώνοντας τις απόψεις του Θάνου Μικρούτσικου, καταφέρνουν να θίξουν σημαντικά ζητήματα που άπτονται της δημιουργικής γραφής, όπως η αυτονομία και η καλλιτεχνική αξία των έργων τέχνης, οι πολιτιστικές σπουδές, η πανεπιστημιακή διάσταση των σπουδών στη δημιουργική γραφή και η πολιτική και ηθική θεώρηση των σχετικών εργασιών.

Ο Θάνος Μικρούτσικος, έχο-

ντας επιπλέον την εμπειρία αυτών των εργασιών, εμπνέει και συμπληρώνει τις θεωρητικές προσεγγίσεις έχοντας την άποψη ότι το καλλιτεχνικό έργο δεν είναι πάντα αναπόσπαστα συνδεδεμένο με τον δημιουργό του. Θεωρεί, δηλαδή, ότι ακόμη και αν ο δημιουργός είναι αντιδραστικός πολιτικά ή ως άτομο, το παραγόμενο έργο του μπορεί να είναι μεγαλοφυές. Όσον αφορά τη μουσική και τη μελοποίηση, προσθέτει ότι, καθώς το έργο τέχνης κινείται στον χρόνο και σε άλλες εποχές αποκαλύπτονται νέες εκδοχές του, ο συνθέτης οφείλει να αποκαλύπτει την ήδη υπάρχουσα μουσική εκεί όπου αυτή υπάρχει. Ο ίδιος πιστεύει πως ένα από τα βασικά κριτήρια αξιολόγησης των έργων τέχνης είναι η μη τυποποίηση, ενώ, ζώντας στην εποχή της καπιταλιστικής τυποποίησης, κρίνει πως τα πράγματα είναι τραγικά και δύσκολα για τα νέα πρόσωπα είτε στη λογοτεχνία και την ποίηση είτε στη μουσική και στο τραγούδι.

Το βιβλίο αυτό, τελικά, αποδεικνύεται σημαντική παρακαταθήκη των θέσεων του Θάνου Μικρούτσικου για την τέχνη και τη διδασκαλία της, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί ένα ευσύντοπο θεωρητικό εγχειρίδιο προβληματισμού σχετικά με τη δημιουργική γραφή, που αφορά διδάσκοντες και διδασκόμενους.